

LITERATUUR

L8.2

Beeldsonnetten en blokgedichten

Opdracht

In drie lessen bekijken, maken en bespreken de leerlingen blokgedichten en beeldsonnetten

Groep:	8
Vorbereiding:	30 minuten
KIJKEN:	30 minuten
MAKEN:	1 uur
VERWOORDEN:	30 minuten

Literaire competenties:
poëzie - personages - tijd - ruimte - illustraties - beeldtaal

Context

Gedichten zijn een verdichte vorm van taal. Gedichten kunnen rijmen of niet. Je herkent ze vaak aan veel witruimte op een pagina. Maar er bestaan ook andere vormen van poëzie die niet direct herkenbaar zijn als gedichten. Blokgedichten of beeldsonnetten bijvoorbeeld. Ted van Lieshout experimenteert met deze vorm van poëzie. Blokgedichten zijn geschreven als een blok tekst en beeldsonnetten worden gemaakt met plaatjes in de vorm van een sonnet met 14 regels (4-4-3-3).

Leerdoelen

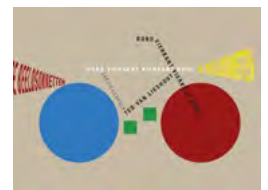
Bedenk welk leerdoel je wilt benadrukken:

- De leerlingen herkennen literair taalgebruik. De leerlingen kunnen rijmschema's benoemen.
- De leerlingen zien hoe tekst, met of zonder beeldinteractie, leidt tot effecten als spanning, humor en ironie.
- De leerlingen kunnen eigen werk of verslaglegging van poëzie zelfstandig verwerken in een presentatie voor een groep.
- De leerlingen kunnen op basis van zijn eigen fantasie een gedicht maken. De leerlingen zijn in staat om binnen hun werk een (spannings)opbouw toe te passen.
- De leerlingen kunnen poëzie of eigen werk toepassen en verwerken in andere kunstvormen, waaronder beeldende kunst.

KIJKEN!

Benodigde materialen

- *Driedelig paard* – Ted van Lieshout (2009)
- *Rond vierkant vierkant rond* – Ted van Lieshout (2015)
- *Ze gaan er met je neus vandoor* – Ted van Lieshout (2018)
- *De gemene moord op Muggemietje* – Ted van Lieshout (2020)
- potlood en papier of verf en papier
- computer (tekstverwerker)

Variatie

Op internet kan meer informatie over poëzielessen gevonden worden. Zie www.cultuurtrein.nl/links

Vorbereiding

Lees een van de boeken door. Bekijk hoe de blokgedichten en beeldsonnetten eruit zien. Onderzoek de structuur van het boek en de vorm van de gedichten die erin staan.

Lessuggestie

- Laat het boek aan de leerlingen zien en vraag wat er bij hen opkomt; waar zou het over gaan? Laat vervolgens enkele beeldsonnetten zien en vraag de leerlingen wat er op te zien is. Vraag daarna naar de vorm; wat valt op aan alle beeldsonnetten (allemaal dezelfde vorm van 4-4-3-3 regels)? Leg uit dat een sonnet een dichtvorm is die telkens uit coupletten van 4-4-3-3 regels bestaan en dat de auteur Ted van Lieshout dat nu met beeld gedaan heeft.

- Kijk dan naar blokgedichten. Vraag over de vorm van de tekst, wat valt op (geen tussenkopjes of alinea's, de tekst is letterlijk één uitgelijnd blok)? Vraag de leerlingen of dit uitnodigt om te lezen? Waarom wel of niet? Waar zou de tekst over gaan?
- Lees tot slot een of twee blokgedichten voor.
- Lees het hele boek gaandeweg de komende tijd (twee à drie weken) voor aan de klas of geef het boek een mooie plek in de klas zodat leerlingen het zelf al dan niet kunnen lezen. Bij de eerste aanpak maken alle leerlingen kennis met de opbouw van het boek en leren samenhang zien tussen de op het eerste gezicht losse stukjes.

Variatie

In plaats van een boek centraal te zetten is het ook interessant om de boeken met elkaar te vergelijken.

MAKEN!

Vorbereiding

Zorg voor voldoende computers en tekenmaterialen om mee te kunnen werken.

Benodigde materialen

- potloden of verf en papier
- computer (tekstverwerker)

Instructie

- Lees voor uit *Driedelig paard* (p. 83-85) of *Rond vierkant vierkant rond* (p. 6-7). Hierin wordt precies uitgelegd wat een beeldsonnet is. Leg uit dat de leerlingen zelf een beeldsonnet gaan maken. Onderwerp kan van alles zijn: passend in het thema waaraan gewerkt wordt of juist een kleine eigen belevenis. Probeer eerst het creatieve proces op gang te brengen door mogelijke onderwerpen te inventariseren. Laat de leerlingen daarna zelf aan de slag gaan met het maken van een beeldsonnet. Loop rond terwijl de leerlingen aan het werk gaan en motiveer waar mogelijk.

Verdieping

Laat de leerlingen een blokgedicht schrijven over hun beeldsonnet. Lees ter inspiratie p. 81-82 van *Driedelig paard* voor, waarin uitgelegd wordt wat een blokgedicht is.

VERWOORDEN!

Reflectie

Bespreek/bekijk de gemaakte gedichten met elkaar:

- Was het moeilijk om te maken?
- Wat is er goed gelukt?
- Wat vind je van de andere blokgedichten en beeldsonnetten?

Presentatie

De gemaakte blokgedichten en beeldsonnetten verdienen een mooie plek! Wellicht kunnen ze na uitprinten in lijsten opgehangen worden of op mooi gekleurd papier geplakt. Maak er een echte tentoonstelling van!

IK, dit boek, heb er spijt van
dat ik Muggemietje heb vermoord.
IK heb het in mijn eentje gedaan.
De letters konden er niets aan doen.
Zij moeten nu boeten voor mijn misdaad.
IK vraag om vergeving, zodat de letters
weer gelezen mogen worden.